

2004-03-02

Hybridizační program v chovu prasat v ČR byl zahájen v roce 1973 jako celonárodní hybridizační program do roku 1990.

Od roku 1990 dodnes máme 14 českých firemních hybridizačních programů, a cca 5 hybridizačních programů firemních – zahraničních.

Programy:

- Ü PIC – první hybridizační program v Anglii, nejrozšířenější
- Ü SEGHERS – druhý firemní zahraniční program
- Ü TOPIGS – z Holandska, u nás do roku 2002 jako DALLAND
- Ü JSR-HYBRID – původně z Velké Británie
- Ü FRANCE-HYBRID – z Francie

Cíle chovatelů prasat v ČR – každý bod = jedna otázka u zkoušky:

1. **Zlepšení ekonomiky** produkce vepřového masa, tj. výrazné snížení výrobních nákladů až na hranici 1 EURO na produkci 1 kg živé hmotnosti jatečných prasat.
2. **Dosažení vysoké kvality** vepřového masa a standardizace jatečných půlek prasat na jatkách včetně označení jejich původu v souladu s požadavky norem ISO 9001 a HACCP. Samozřejmostí musí být objektivní zpeněžování jatečných prasat systémem SEUROP.
3. Více pozornosti věnovat **ekologizaci produkce** vepřového masa včetně rozšíření tzv. welfarového systému chovu prasat s cílem produkovat až 20 % tzv. ekologického značkového vepřového masa z celkového objemu výroby této komodity.
4. Na každé farmě chovu prasat **minimalizovat ztráty čpavku** do ovzduší zaváděním moderních systémů zpracování a likvidace prasečí kejdy (výroba bioplynu, biofermentace, skladovací kapacity kejdy 6 až 9 měsíců, zapravování kejdy pod povrch půdy).
5. Zlepšit **úroveň řízení podnikatelských subjektů** potravinové vertikály vepřové maso (producent, zpracovatel, obchod).
6. Ve všech typech chovů prasat věnovat **maximální pozornost zajišťování dobrého zdravotního stavu** prasat a dosahování vysokých parametrů užitkovosti u všech kategorií plemenných a chovných prasat, což znamená:
 - Ročně odchovat nejméně **22 selat** na 1 prasnici
 - Zajistit dlouhověkost prasnic, tj. dosáhnout **6 vrhů** od 1 prasnice
 - Dosažení **2,2 až 2,4 vrhů** na 1 prasnici za rok
 - Minimální průměrný přírůstek ve výkrmu prasat **800 g/ks a den**
 - Spotřeba krmiva na 1 kg přírůstku živé hmotnosti **pod 3 kg**
 - Zajištění **55 – 57 % libového masa** v jatečných půlkách finálních hybridů prasat
 - Dosažení hodnoty **pH₁ 6,0** u vepřového masa za 45 minut post mortem (stanovení kyselosti 45 minut po zabíjení, ne pod 5,8 => vady PSE (bledé, měkké, vodnaté) a DFD (tmavé, suché, tuhé))
 - Maximální porážková hmotnost jatečných prasat **105 – 108 kg**.

Co čeká chovatele prasat v příštích pěti letech?

1. Nutnost náhrady za zabývající současně používaná čtyři **antibiotika** (monensin sodium, salinomycin sodium, avilamycin a flavophospholipolsubstance), která se nebudou moci používat v krmných směsích od 1. ledna 2006. (Místo antibiotik se zavádějí oligosacharidy.).
2. Zavádět na farmách v chovu prasat systém HACCP, tj. **stanovení kritických bodů v technologii výroby**, což je nedílnou součástí Evropské normy ISO 9001-3, což je Systém řízení jakosti. Způsob stanovení kritických bodů v technologii výroby již v ČR upravuje Vyhláška 147 Mze ze dne 18. 6. 1998.
3. Zajistit si postupně **certifikaci** svého vepřového masa, pokud jde o jeho standardní dodávanou kvalitu, ochranou značkou SQF 2000^{cm} (Safe Quality Food) od např. v ČR akreditované mezinárodně uznávané auditorské firmy SGS Czech Republic, s. r. o. Praha.
4. Zajistit **splnění minimálních standardů** pro ochranu ustájených prasat v odchovu a výkrmu v souladu s nově přijatou Směrnicí Rady 2001/88/EC z 23. října 2001 novelizující dřívější Směrnicí 91/630/EHS, která stanovila minimální standardy na ochranu prasat.
5. Důsledně realizovat od 1. 4. 2002 **označování všech narozených prasat** v souladu s vyhláškou Mze ČR 257/2001 Sb. o označování a evidenci koní, prasat... ze dne 18. 9. 2001.
6. Připravit se na postupné zavádění Směrnice Rady 96/61/EC (IPPC) do chovů prasat. Jedná se o **integrovanou prevenci a omezování znečištění** (IPPC), kde v souladu s uvedenou směrnicí je v ČR připravován Zákon o integrované prevenci a omezování znečištění (IPPC), jehož účinnost se předpokládá od 1. ledna 2003.

7. Chránit **zdravotní stav prasat** ve všech typech chovů před nemocemi tzv. integrovanou veterinární péčí. Ta musí být zaměřena na ochranu spotřebitele, zdraví a užitkovosti zvířat. Kvalitní oplocení každé farmy chovu prasat musí být samozřejmostí.
8. Věnovat maximální pozornost **snížení emisí amoniaku** správnými nízkoemisními postupy aplikace kejdy dle Směrnice Rady 96/61 EC (IPPC) nejpozději do 30. října 2007.
9. Bude nutné urychleně novelizovat v ČR zákon 246/1992/Sb. na ochranu zvířat proti týrání v souladu se Směrnicí Rady 2001/88/EC z 23. 10. 2001.
10. V neposlední řadě je nutné na farmách chovu prasat používat **krmiva**, která jsou kvalitní a nezávadná v souladu s tzv. Bílou knihou o zdravotní nezávadnosti potravin „White Paper on Food Safety“ COM (1999) 719 final a řadou s tím navazujících Směrnic Rady EC.
11. Od listopadu 2003 se nesmí v krmných směsích používat **masokostní moučky**.

Problémy v potravinovém řetězci – vepřové maso (ne u zkoušky):

- Ü Nízká vymahatelnost vlastnických
- Ü Platba cash
- Ü Odstoupení od dlouhodobých kontraktů
- Ü Pokles důvěry mezi obchodními partnery i v legální instituce
- Ü Vzrůst transakčních nákladů
- Ü Nedostatek podnikatelské etiky
- Ü Neochota podniků spolupracovat aj.

Nízká vymahatelnost vlastnických práv

- Ü Dlouhá doba splatnosti
- Ü Náročný způsob vymáhání pohledávek za jatečná prasata
- Ü Tunelování podniků

Opatření vůči dlužníkům:

- Ü Vstup podniků do odbytové organizace
- Ü Zrušení delších dodávek jatečných prasat
- Ü Hledání jiného odběratele nebo více odběratelů (snížení rizika)
- Ü Platba cash
- Ü Krátkodobé smlouvy,
- Ü Platba jiným zbožím nebo službou
- Ü Vymáhání pohledávek pracovníkem podniku nebo
- Ü Pomocí vymahačů aj.

Ústup od dlouhodobých kontraktů:

- Ü Zvyšování nejistoty
- Ü Zkracování horizontu pro rozhodování

Klima nedůvěry:

- Ü Negativně ovlivňuje **výkonnost ekonomiky**:
 - **Nedůvěra**:
 - Mezi obchodními partnery
 - V legálních institucích (soudy, MZe ČR aj.)
 - V situaci nejistoty a nedůvěry není možné vytvořit dlouhodobou strategii rozvoje podniku
 - **Transakční náklady**:
 - Vyšší finanční zatížení podniků
 - Vysoká časová náročnost a stresy manažerů podniků
 - Zvyšování operativy na úkor koncepčních činností
 - Nedostatek etiky řídících pracovníků – je neetické nutit své dodavatele nebo odběratele přijmout diskriminační podmínky
 - Neochota podniků spolupracovat
- Ü **Příčiny problémů**:
 - **Neznalost institucionální teorie**:
 - Instituce = pravidla hry
 - Organizace = hráči
 - **Řešení problémů**:
 - Revize současných institucí (formálních – vláda, banky, soudy aj.; neformálních – etika aj.; externích a interních)

- Zrušení nevhodných institucí a vytvoření nových funkčních institucí (zákonů, předpisu, norem...)
- Zajistit nekompromisní dodržování institucí (tj. dodržování pravidel hry)
 - Podnikatelskými subjekty
 - Dalšími organizacemi
- Potřeba vzdělávání manažerů a podnikatelů k etice podnikání a k tržním chování
- Nastoupená cesta bude dlouhá, bolestivá, avšak úspěšná
- Stát v tržní ekonomice vytváří právní podmínky pro fungování konkurenčního trhu
 - Ochrana vlastnických práv a ochrana občanů před jejich možným zneužíváním,
 - Systém obchodních zákonů upravujících smlouvy a dohody a jejich dodržování,
 - Podmínky zakládání a provozování institucionálních forem (podniků, fyzických osob, sdružení aj.)

Evropský a světový chov prasat:

- ü V ČR průměrná spotřeba 41 kg na obyvatele
- ü V EU průměrná spotřeba kolem 41 kg na obyvatele
- ü Největší výrobce (producenti) vepřového masa na světě:
 - Čína – přes 50 % světové produkce vepřového masa (46 mil. tun)
 - USA – nejnižší náklady (0,7 – 0,8 €)
 - Německo
 - Španělsko
 - Francie
 - Brazílie – nejnižší náklady (0,7 – 0,8 €)
 - Kanada
 - Dánsko